NÕUKOGU SOOVITUS,

9. juuli 2019,

milles käsitletakse Bulgaaria 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2019. aasta lähenemisprogrammi kohta

(2019/C 301/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, [1] eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, [2] eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Bulgaariat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
[2] ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

(2) 27. veebruaril 2019 avaldati 2019. aasta aruanne Bulgaaria kohta. Selles hinnati Bulgaaria edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste soovituste ([3]) täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovituste järelmeetmeid ja Bulgaaria edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 27. veebruaril 2019. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Bulgaarias esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Konkreetsemalt lisandub finantssektori haavatavusele suur võlakoormus ja viivislaenud ettevõtlussektoris. Ehkki tasakaalustamatuse põhjustega tegelemisel on tehtud edusamme, on ülimalt oluline täielikult rakendada hiljutised pangandus- ja pangandusvälise finantssektori järelevalve ja juhtimise reformid ning neid kontrollida.

(3) Bulgaaria esitas 24. aprillil 2019 oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

(4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ([4]) artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

(5) Bulgaaria suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2019. aasta lähenemisprogrammis seadis valitsus eesmärgiks saavutada 2018. aasta nominaalse eelarveülejäägi 2 % SKPst tasemelt 2019. aastal puudujääk 0,3 % SKPst, 2020. aastal ülejääk 0,4 % SKPst, 2021. aastal 0,2 % SKPst ning 2022. aastal 0,1 % SKPst. Ümberarvutatud struktuursest eelarvepositsioonist ([5]) ilmneb, et keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on struktuurne eelarvepuudujääk 1 % SKPst, ületatakse kogu programmiperioodi jooksul. 2019. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse järk-järgult langema – 22,6 %-lt SKPst 2018. aastal 16,7 %-le SKPst 2022. aastal. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2019. aastal ülejäägis 0,7 % SKPst ja 2020. aastal 0,6 % SKPst, mis ületab keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Bulgaaria täidab 2019. ja 2020. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded.

(6) Maksutulu laekumised ja maksukuulekus on paranenud ning on tehtud mitmeid algatusi. Ent maksukogumine ei näi paranevat kõikjal ühesuguses tempos. See kehtib eelkõige tööjõumaksude ja sotsiaalkindlustusmaksete ning aktsiisimaksu mõne kategooria kohta. Samuti on tõendeid, et deklareerimata töö ja ebaseaduslik kütusekaubandus on jätkuvalt probleemiks. Jõupingutuste jätkamine maksukogumise parandamiseks ja sihipäraste lisameetmete võtmine probleemide lahendamiseks maksusüsteemi konkreetsetes valdkondades on ülimalt oluline, et jätkata ikka veel ulatusliku varimajanduse vähendamist.

(7) Valitsus on võtnud meetmeid, et parandada avaliku sektori kulutuste tulemuslikkust. Maailmapank viis lõpule kulude läbivaatamise, mis hõlmas mitmeid avaliku sektori institutsioone (ministeeriumid ja omavalitsused) ning kahte pilootuuringut politseitöö ja tuletõrje ning jäätmekäitluse kohta, ning esitas käsiraamatu tulevaste valitsuse tehtavate läbivaatamiste jaoks. 2018. aasta keskpika perioodi eelarvestrateegias võttis valitsus kasutusele mitu tulemusnäitajat, et hinnata kulutuste mõju erinevates poliitikavaldkondades aja jooksul ning saada teavet eelarve hindamiseks ja kavandamiseks. Eeldatakse, et nende algatuste tulemusel paraneb avaliku sektori kulutuste kvaliteet, tõhusus ja läbipaistvus ning sellest tulenevalt ka avalike hüvede kvantiteet ja kvaliteet.

([3]) ELT C 320, 10.9.2018, lk 7.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

([5]) Tsükliliselt kohandatud eelarvepositsioon, milles ei ole arvesse võetud ühekordseid ja ajutisi meetmeid ning mille komisjon on ümber arvutanud ühiselt kokku lepitud metoodika kohaselt.

(8) Riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimine on nõrk, mis kajastub suuresti ka nende majandustulemustes. Käimas on riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimise õigusraamistiku reform koostöös Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga (OECD) ja Euroopa Komisjoni struktuurireformi tugiteenistusega. Reformi eesmärk on tegelda praeguste puudustega, viies riigi õigusaktid kooskõlla OECD äriühingu üldjuhtimise suunistega riigi osalusega ettevõtete jaoks. Raamistiku vastuvõtmine ja tulemuslik rakendamine tagab järjepidevuse ja on reformi õnnestumise seisukohast otsustava tähtsusega.

(9) Pankade omavahendite ja likviidsuse suhtarvud on soodsas majanduskeskkonnas keskmiselt paranenud. Samal ajal on ka vähenenud finantssektoriväliste ettevõtete viivislaenud, kuigi on endiselt suured. Viivislaenude järelturg on muutunud dünaamilisemaks. 30. mail 2019 võttis Bulgaaria keskpank vastu otsuse rakendada Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) suuniseid viivisnõuete ja restruktureeritud nõuete haldamise kohta. Finantssektori hindamise järelmeetmetega on pangasektorit tugevdatud, kuid nõrgad kohad jäävad. Uute seadusandlike algatuste hulgas olid 2018. aastal riskide kontsentreerumist käsitlevad eeskirjad, seotud klientide kindlakstegemine, vastutsüklilise kapitalipuhvri määra suurendamine ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve vahendite kasutuselevõtmine laenuvõtjatele suunatud meetmete puhul. Seotud osapoolte riskipositsioone käsitlevate seadusandlike algatuste järelmeetmed, kestvad järelevalvealased jõupingutused seotud osapooltele antavate laenude piiramiseks ning tagatist käsitlevate sätete rikkumise eest karistamine on usaldusväärse äritegevuse tavade toetamisel otsustava tähtsusega. Pankade kriisilahendusraamistiku tõhustamine on veel üks käsilolev meede, mis tugevdab finantssektori vastupanuvõimet.

(10) Maksejõuetusreformi lõpuleviimine võib aidata vähendada erasektori kõrget võlataset ja viivislaenude endiselt suurt osakaalu. Mõned puuduvad elemendid vähendavad maksejõuetusraamistiku tõhusust ja tulemuslikkust, mille tagajärjeks on aeglased ja kulukad maksejõuetusmenetlused. Samas takistab asjakohaste järelevalvevahendite puudumine praeguste ja uute maksejõuetuseelsete ja maksejõuetusmenetluste nõuetekohast analüüsi ning ei võimalda kindlaks teha konkreetseid kitsaskohti ja nõrku punkte. 2018. aasta oktoobris palus Bulgaaria Euroopa Komisjoni struktuurireformi tugiteenistuselt abi maksejõuetusraamistiku reformi edasiviimiseks. Selle projekti raames tehakse kindlaks maksejõuetusraamistiku puudused ja esitatakse tegevuskava nende kõrvaldamiseks. On oluline reformiga jätkata ja peagi esitatav tegevuskava ellu viia.

(11) Bulgaaria võttis õigusaktide muudatused vastu 2018. aastal ja seejärel 2019. aasta mais ja teeb tööd Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 ([6]) (neljas rahapesuvastane direktiiv) täielikult nõuetekohase ülevõtmise nimel. Tuleks jälgida, et need meetmed rakendatakse tulemuslikult. Ametiasutused ei ole ikka veel lõpule viinud ja edastanud riiklikku riskihinnangut, mis on asjakohaste riiklike poliitikasuundade väljatöötamise nurgakivi, et võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu. Lisaks osutavad hiljutised arengud pangandussektoris sellele, et on vaja parandada rahvusvaheliste finantstehingute riiklikku järelevalvet ja tagada rahapesuvastase raamistiku nõuete tegelik täitmine. Korruptsiooniohule tuleb paremini reageerida, kuna see on rahapesu eelkuritegu. Bulgaaria ametiasutused peavad näitama konkreetseid tulemusi ja end tõestama lõplike otsustega suurkorruptsioonijuhtumite kohta. Finantsuurimist ja finantsprofiili määramist kasutatakse vähe.

(12) Käimas on pangandussektorivälise järelevalve reformimine. Finantsjärelevalve komisjon võttis 2017. aasta septembris koostöös Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalvega vastu tegevuskava pangandussektorivälise finantsjärelevalve reformimiseks. Tegevuskava täielik ja õigeaegne rakendamine ja jõustamine, mis on veel käimas, aitab kaasa pangandusvälise finantssektori nõuetekohasele järelevalvele. Teiseste õigusaktide muudatused on sisse viidud, et parandada hindamiseeskirju ja nende kohaldamist. Nende tulemuslik rakendamine ja jõustamine võimaldaks lahendada varem kindlaks tehtud ülejäänud hindamisküsimused. Samuti on grupitasandi järelevalve asjakohase riskipõhise kindlustusjärelevalve tagamisel endiselt probleemiks.

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/849, mis käsitleb finantssüsteemi rahapesu või terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise tõkestamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/60/EÜ ja komisjoni direktiiv 2006/70/EÜ (ELT L 141, 5.6.2015, lk 73).

(13) Autokindlustussektoril on mõned nõrgad kohad. Täpsed hüvitisi käsitlevad eeskirjad aitaksid välja kujundada kohtunike ühtsemat lähenemisviisi üksikjuhtumite kohta otsuste tegemisel. Pikemas perspektiivis aitaks selline metoodika vähendada kulusid, volatiilsust ja kindlustusriski mootorsõidukite vastutuskindlustuse äriliinis. Sektori jätkusuutlikkusele tuleks kasuks ka parem hinnakujundus, mis võtab arvesse klientide varasemat sõidukäitumist. Finantsjärelevalve komisjon on teinud ettepaneku luua bonus-malus süsteem, mille üle toimub praegu ulatuslik avalik arutelu. Lisaks on rohelise kaardi büroo likviidsus tekitanud olulist muret, peamiselt ühe Bulgaaria kindlustusandja nõuete maksmata jätmise tõttu. Süsteemi usaldusväärsuse ja tõhususe seisukohast on otsustava tähtsusega, et kõik liikmed täidavad nõuetekohaselt oma kohustusi.

(14) Taristu kannatab suurte investeerimislünkade all. Transporditaristu ulatus ja kvaliteet on paranenud, kuid jääb alla liidu keskmise. Üleeuroopaline transpordivõrk Bulgaarias ei ole ikka veel täielik. Lisaks on maanteetranspordist tulenev kasvuhoonegaaside heide viimase viie aasta jooksul oluliselt suurenenud. Raudtee- ja maanteelõike ning vastavaid Euroopa raudteeliikluse juhtimissüsteeme ja intelligentseid transpordisüsteeme on vaja edasi arendada. Bulgaarias on asulareovee liitumispunkte vähe ja selle puhastamise määr väike, õhusaaste tase ja olmejäätmete prügilasse ladestamise määr kõrge ning ringlussevõtu määr liidu keskmisest oluliselt madalam. Vajalikud on investeeringud, mille eesmärk on edendada kestlikku veemajandust, ressursitõhusust ja üleminekut ringmajandusele. Lisaks on märkimisväärsed investeerimisvajadused energeetika ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise valdkonnas. Majanduse suur energiamahukus ja aeglane edasiminek energiatõhususe eesmärkide saavutamisel, eelkõige ehitussektoris, pärsivad riigi ettevõtjate tootlikkust ja konkurentsivõimet. Seega tuleb tõhustada jõupingutusi selle tagamiseks, et tööstus-, transpordi- ja ehitussektoris tehtavate sihipäraste investeeringutega saavutataks märkimisväärne energiasääst. Suuremad investeeringud puhta energia taristusse (nt puhas ja vähese CO_2-heitega energiatootmine, energiaühendused ja arukad võrgud), mis on kooskõlas Bulgaaria riiklikus kliima- ja energiakavas esitatud prioriteetidega, aitaksid veelgi parandada majanduse üldist konkurentsivõimet ja inimeste elukvaliteeti.

(15) Hoolimata avaliku sektori teadusuuringute eelarve suurenemisest 2018. aastal on teadus- ja arendustegevuse kulutused endiselt väga väikesed nii era- kui ka avalikus sektoris. Erasektori teadus- ja arendustegevusse investeerimises domineerivad suured hargmaised ettevõtjad ja investeeringud on koondunud pealinnapiirkonda. Reformide aeglane rakendamine ning teadusuuringute, arendus- ja innovatsioonisüsteemi suur killustatus piirab teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeeringute panust tootlikkusse ja majanduskasvu. Suure hulga ülikoolide ja teadusasutuste tulemused tipptasemel teadusuuringutes on endiselt nõrgad. Teaduse ja ettevõtluse vahelised seosed on jätkuvalt väga nõrgad ning inimkapitali kättesaadavus teadus- ja arendustegevuse süsteemis tekitab suurt muret. Klastrid ja nende potentsiaal on Bulgaarias vähearenenud, sest sageli puudub kriitiline mass. Edasised reformid koos tõhusama juhtimise ja tõhusamate avaliku sektori investeeringutega võivad maksimeerida mõju tootlikkusele ja parandada majanduse konkurentsivõimet. Lisaks on ettevõtjate digitaliseerimise suurendamine ja uute ärimudelite kasutuselevõtt riigi tootlikkuse seisukohast otsustava tähtsusega.

(16) Avaliku halduse ja e-valitsuse reformid on jätkuvalt aeglased ja ei too piisavalt kasu, samal ajal kui ettevõtluskeskkond on endiselt nõrk. Mitu reformimeedet on vastu võetud, kuid nende elluviimine kulgeb ettenähtust aeglasemalt. Peamised investeerimistakistused on endiselt institutsioonilised puudused, regulatiivne ebakindlus, korruptsioon ja tööjõu puudus. Avalikus sektoris tuleks valitsemisele kasuks suurem läbipaistvus, selgemad eeskirjad ja pika perspektiivi arvestamine. Puudusi esineb ka toodete katsetamise ja ohutuse valdkonnas, kuna rahalised vahendid ja inimressursid on piiratud. Kuigi enamik riiklikus hankestrateegias sisalduvatest meetmetest on vastu võetud, nõuab nende rakendamine pidevat järelevalvet, kontrolli ja hindamist. Otselepingute sage kasutamine ja üksikpakkumuste suur arv kujutavad endast ohtu süsteemi läbipaistvusele ja tulemuslikkusele. Jätkuv väljakutse on riigihangete valdkonna haldussuutlikkus, samuti avaliku sektori hankijate tegevuse kutseliseks muutmine ja koondhanked. Märkimisväärne viivitus elektrooniliste riigihangete kasutuselevõtmisel takistab riigihankemenetluste läbipaistvuse ja tõhususe edasist suurendamist.

(17) Olukord tööturul on paranenud, kuid probleemid püsivad. Tööhõive määr on jõudnud kõrgeimale tasemele pärast Bulgaaria ühinemist liiduga ja töötuse määr on alla liidu keskmise. Hoolimata positiivsest arengust seisavad mõned rühmad, nagu madala kvalifikatsiooniga inimesed, noored, romad ja puudega inimesed, endiselt silmitsi raskustega töö leidmisel. Rakendatakse konkreetseid meetmeid, et toetada pikaajalisi töötuid, kes moodustasid 2018. aastal aktiivsest elanikkonnast 3 %. Tõhusate ja püsivate teavitusmeetmete, aktiivse tööturupoliitika ning integreeritud tööhõive- ja sotsiaalteenuste kombinatsiooniga saaks parandada ebasoodsas olukorras olevate rühmade tööalast konkurentsivõimet ja võimalusi leida tööd.

(18) Bulgaarias üha suurenev oskuste nappus nõuab märkimisväärseid investeeringuid. Noorte tööalane konkurentsivõime võib suureneda, kui parandataks praktika ja õpipoisiõppe kvaliteeti ja tulemuslikkust. Pealegi on täiskasvanute osalemine täiendus- ja ümberõppe meetmetes väga väike. Vaatamata digitaaloskuste arendamise soodustamiseks võetud meetmetele on Bulgaarias digitaalsete põhioskuste tase endiselt liidu madalaimate hulgas (29 %-l inimestest on elementaarsed digitaaloskused võrreldes liidu keskmisega, mis on 57 %).

(19) Hoolimata Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni miinimumpalga kindlaksmääramise konventsiooni ratifitseerimisest ja mitmest läbirääkimiste voorust 2018. aastal, on tööandjatel ja ametiühingutel ikka veel lahkarvamusi miinimumpalga kehtestamisel kohaldatavate kriteeriumide suhtes. Oleks võimalik saavutada suurem konsensus objektiivse ja läbipaistva palgakujundusmehhanismi osas. Kuigi sotsiaalpartnerite kaasamine poliitika ja reformide kavandamisse ja rakendamisse näib olevat suurenenud, on jätkuvalt vaja pidevat toetust tugevdatud sotsiaalsele dialoogile.

(20) Õpitulemused on endiselt kehvad ja need sõltuvad jätkuvalt tugevasti lapsevanemate sotsiaalmajanduslikust seisundist. See peegeldab probleeme, mis on seotud haridus- ja koolitussüsteemi kvaliteedi ja kaasavusega. Bulgaaria investeerib ebapiisavalt haridusse, eelkõige koolieelsesse ja algharidusse. Need on kaks valdkonda, mis on olulised võrdsete võimaluste loomiseks juba varasest east alates. Osalemine kvaliteetses alushariduses ja lapsehoius on madal, eriti romade ja teiste ebasoodsas olukorras olevate rühmade laste puhul. Madala haridustasemega noorte osakaal on endiselt suur, mis toob kaasa negatiivseid tagajärgi tulevasele tööalasele konkurentsivõimele ja tööturule. Kutsehariduse ja -õppe vastavus tööturu vajadustele ning duaalse kutsehariduse ja -õppe kättesaadavus on endiselt ebapiisavad. Kuigi mõned meetmed on käimas, on vaja teha täiendavaid jõupingutusi tagamaks, et kõrghariduse omandanud isikute oskustepagasi abil saaks järjepidevalt vähendada oskuste nappust lühikeses ja keskpikas perspektiivis. Võetud on mõningaid meetmeid õpetajate koolitamiseks ja elukutse atraktiivsemaks muutmiseks. Õpetajate alg- ja täiendusõppekavad vajavad siiski täiendavat tugevdamist ja jõupingutusi tuleb veel teha, et parandada haridustöötajate töötingimusi.

(21) Bulgaaria seisab endiselt silmitsi sissetulekute suure ebavõrdsusega ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riskiga. Kuigi vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr väheneb, oli see 2018. aastal 32,8 %, mis on endiselt oluliselt kõrgem liidu keskmisest. Sotsiaalkindlustussüsteem ei kata kõiki tööga hõivatud inimesi ja sotsiaalkaitsesüsteem ei ole piisav oluliste sotsiaalprobleemide lahendamiseks. See kajastab sotsiaalkulutuste madalat taset, sotsiaalteenuste ebaühtlast kättesaadavust kogu territooriumil ja maksusüsteemi piiratud ümberjaotavat mõju. 2018. aastal oli 20 % kõige rikkamate elanike sissetulek 7,7 korda suurem 20 % vaeseimate omast. See vahe on endiselt üks liidu suurimaid. Hoolimata mõningatest meetmetest on miinimumsissetuleku piisavus ja katvus jätkuvalt piiratud ning endiselt puudub objektiivne mehhanism selle korrapäraseks ajakohastamiseks. Sotsiaalteenuseid pärsivad kehv kvaliteet ja integreeritud lähenemisviisi puudumine aktiivse kaasamise suhtes. Erinevused juurdepääsul sotsiaalteenustele, tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele püsivad. See vähendab nende võimet pakkuda igakülgset toetust kõige haavatavamatele isikutele, nagu romad, lapsed, eakad, puudega inimesed ja maapiirkondades elavad inimesed. Osal elanikkonnast on raskusi juurdepääsul taskukohasele eluasemele. Seepärast on vaja teha rohkem jõupingutusi, et edendada aktiivset kaasamist, edendada haavatavate rühmade, sealhulgas romade sotsiaal-majanduslikku integreerimist, parandada juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele ja tegeleda materiaalse puudusega.

(22) Tervishoiusektorit iseloomustavad endiselt madalad avaliku sektori kulutused. Bulgaaria elanikel on piiratud juurdepääs tervishoiuteenustele, mille põhjuseks on piiratud ressursside ebaühtlane jaotumine ja tervisekindlustusega kaetuse madal tase. Omaosalus on märkimisväärne, kuna see peab kompenseerima avaliku sektori kulutuste madalat taset. Üldarstide vähene kättesaadavus piirab esmatasandi arstiabi osutamist. Õdedest on suur puudus ja nende arv elaniku kohta on liidu kõige väiksemate hulgas. Riikliku tervishoiustrateegia kiirem ja tõhusam rakendamine aitaks neid puudusi kõrvaldada.

(23) Komisjon jätkab Bulgaaria kohtureformi ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse seiret koostöö- ja jälgimiskorra raames. Seepärast Bulgaariale mõeldud riigipõhised soovitused neid valdkondi ei hõlma, kuid need on olulised riigis positiivse ärikeskkonna arendamiseks. 2018. aasta novembri koostöö- ja jälgimiskorra aruandes märgiti, et Bulgaaria on jätkanud jõupingutusi oma kohtusüsteemi reformimisel ning korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse puuduste kõrvaldamisel, kuid mitmes valdkonnas on vaja rohkem jõupingutusi. Komisjon loodab edu uuesti hinnata 2019. aasta varasügisel.

(24) Liidu vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitustes nimetatud puudused, eelkõige 2019. aasta riigiaruande D lisas käsitletud valdkondades. See võimaldaks Bulgaarial kõnealuseid vahendeid asjaomaste sektorite puhul võimalikult hästi ära kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi. Selle investeeringu edu tagamiseks on oluline suurendada riigi haldussuutlikkust kõnealuste vahendite haldamisel.

(25) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Bulgaaria majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta lähenemisprogrammi, 2019. aasta riiklikku reformikava ja varasematel aastatel Bulgaariale esitatud soovituste järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Bulgaaria eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, andes riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panuse.

(26) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja on arvamusel, ([7]) et Bulgaaria täidab eeldatavalt stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid.

(27) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovituses 2,

SOOVITAB Bulgaarial võtta 2019. ja 2020. aastal järgmisi meetmeid.

1. Parandada maksude kogumist sihipäraste meetmete abil sellistes valdkondades nagu kütus ja tööjõumaksud. Ajakohastada riigi osalusega ettevõtete üldjuhtimist, võttes vastu ja jõustades kavandatud õigusaktid.

2. Tagada pangandussektori stabiilsus, tugevdades järelevalvet, edendades varade (sealhulgas pangatagatised) asjakohast hindamist ja viivislaenude järelturu toimimist. Tagada rahapesuvastase raamistiku tõhus järelevalve ja jõustamine. Tugevdada pangandusvälist finantssektorit riskipõhise järelevalve, hiljuti vastu võetud hindamissuuniste ja grupitasandi järelevalve tõhusa jõustamisega. Rakendada peagi esitatav tegevuskava maksejõuetuse raamistikus tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks. Edendada autokindlustussektori stabiilsust, tegeledes turuprobleemide ja allesjäänud struktuursete nõrkustega.

3. Keskenduda investeeringutega seotud majanduspoliitikas teadusuuringutele ja innovatsioonile, transpordile, eelkõige selle jätkusuutlikkusele, vee-, jäätme- ja energiataristule ning energiatõhususele, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi ja parandades ettevõtluskeskkonda.

([7]) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

4. Suurendada tööalast konkurentsivõimet, tugevdades oskusi, sealhulgas digitaaloskusi. Parandada hariduse ja koolituse kvaliteeti, vastavust tööturu vajadustele ja kaasavust, eelkõige romade ja teiste ebasoodsas olukorras olevate rühmade puhul. Tegeleda sotsiaalse kaasatusega, parandades juurdepääsu ühendatud tööhõive- ja sotsiaalteenustele ning tagades tõhusama miinimumsissetuleku toetuse. Parandada tervishoiuteenuste kättesaadavust, sealhulgas vähendades omaosalusmakseid ja tegeledes tervishoiutöötajate nappusega.

Brüssel, 9. juuli 2019

Nõukogu nimel
eesistuja
M. LINTILÄ